

برای اصلاح امور داخلی خود، به انقلاب اداری نیاز داشته‌ایم و آن را انجام ندادیم. تا زمانی که انقلاب اداری انجام ندهیم، گرفتار بسیاری از مشکلات مزمن هستیم که هر روز هم افزایش پیدا خواهد کرد. یکی از آنها فساد اداری و اقتصادی است

حاکمیتی ما هم دچار این آسیب‌ها هستند. نمی‌توانیم از این معنا غفلت کنیم. طبعاً به یک حرکت بزرگ و به تعبیر من، به یک اقدام اساسی در اصلاح نظام اداری نیازمندیم. حتی معتقدم که به یک «انقلاب اداری» نیاز داریم. ما یک انقلاب سیاسی و فرهنگی کرده‌ایم و بسیار هم قابل توجه است. همینطور انقلاب اجتماعی و پارادایمی و گفتمانی داشته‌ایم. تأثیرات بزرگی هم در عرصه داخلی و منطقه‌ای و جهانی گذاشته‌ایم که کاملاً مشهود است. ولی برای اصلاح امور داخلی خود، به انقلاب اداری نیاز داشته‌ایم و آن را انجام ندادیم. تا زمانی که انقلاب اداری انجام ندهیم، گرفتار بسیاری از مشکلات مزمن هستیم که هر روز هم افزایش پیدا خواهد کرد. یکی از آنها فساد اداری و اقتصادی است. البته این جزو آثار بسیار زشت و ناهنجار دستگاه دیوان سالاری و اداری ماست. اما فقط این نیست. اشکالات پنهانی هم داریم که مانند فساد مالی و اداری خیلی ظاهر نیست. مردم هم به راحتی نمی‌بینند. ولی زندگی آنها در سختی و تنگنا است و مشکلاتشان به راحتی حل نمی‌شود.

◀ شما در مناظره‌های انتخابات ریاست جمهوری به درستی اشاره کردید که کشور در دهه نود در تله تحریم‌ها گرفتار شده است. اما کسی برای مردم روشن نمی‌کند که زوایای این تحریم‌ها چقدر بوده و دایره‌اش چه اندازه گسترده شده است. آیا این موضوع شما را نگران نمی‌کند که تحریم‌ها به زندگی روزانه مردم کشیده می‌شود؟

تحریم به زندگی روزانه مردم کشیده شده است، نیاز به استقلال نیست. مردم به راحتی و روشنی می‌بینند که تحریم در زندگی آنها تأثیر گذاشته است. چند مسأله را باید توجه کنیم. اولاً هر تحولی در کشور بخواهد رخ دهد و بهبودی حاصل شود، اول از درون باید رخ دهد. ما باید بخواهیم و تصمیم قاطع بگیریم و جدی عمل کنیم. این تجربه انسان‌ها، ملت‌ها، تاریخ و حتی امروز دنیا است. این طور نیست که به یک کشور و ملت، رفاه، امنیت، پیشرفت و توسعه را ارزانی کرده و هدیه دهند. الان کشورهای پیشرفته و مرفه و از جهت اقتصادی پیشرو، خیلی نگران وضعیت خود هستند. آن‌ها صبح تا شب در رقابت با هم هستند و کلنجار می‌روند تا مشکلات خود را حل کنند و از این وضعیتی که در آن قرار دارند بیشتر عقب نیفتند. پس مهم‌ترین عامل مسأله بهبود زندگی، حرکت از درون است. خداوند هم در قرآن به ما می‌فرماید که ان الله لا یغیر ما یقوم حتی یتقری ما بانفسهم. خداوند هم که می‌خواهد به ملت، فرد، جامعه و خانواده‌ای کمک کند، از طریق اراده خود آنها کمک می‌کند. باید اراده آنها تغییر پیدا کند، تصمیم بگیرند و اصلاح شوند و حرکت کنند. خدا هم

روبه‌رو هستیم. اینطور نیست که فکر کنیم نظام‌های پیشرفته هم بدون مشکل هستند و راحت می‌توانند به فعالیت خود ادامه دهند. او می‌گوید یکی از چالش‌های بزرگ ما در دولت آمریکا بخصوص دولت فدرال و دولت‌های ایالتی این است که با مشکل نظام اداری روبه‌رو هستیم. در حالی که وقتی نگاه می‌کنیم، نظامات اداری کشورهای غربی از نظام اداری ما پیشرفته‌تر است و خدمات بهتری را ارائه می‌دهند. ولی با وجود این همه، ادعا دارند که نظام ناکارآمدی دارند.

پس بحث اصلاح نظام اداری، جدی و اساسی است و ما از این غافلیم. معمولاً مدیران دسته دو و دسته سه را برای ساماندهی نظام اداری می‌گذاریم. من به همه رؤسای سازمان‌های اداری و استخدامی کشور احترام می‌گذارم. شخصیت‌های برجسته‌ای هستند. ولی اگر می‌خواهیم تحول در نظام اداری ایجاد کنیم، باید برجسته‌ترین مدیران خود را آنجا بگذاریم. این نکته جدی‌ای است و ما از این غافلیم. تا زمانی که مدیران ارشد کشور به این مسأله جدی نپردازند و نپردازیم، بسیاری از مشکلات مردم و کشور ما همچنان لاینحل و مزمن باقی خواهد ماند.

بنابراین مشکلات کشور را از طریق نظام اداری باید حل کنیم و تا نظام اداری با این چالش‌های جدی روبه‌رو است، دولت بزرگ شده است، پرهزینه و لخت است، آنچنان که باید، نمی‌تواند خدمات خوبی به مردم ارائه دهد. تنها دولت هم نیست. کل نظام اداری کشور است. دستگاه‌های غیر دولتی عمومی و نهادهای حاکمیتی هم از این مسأله رنج می‌برند. اینطور نیست که دستگاه‌های غیردولتی ما مانند شهرداری‌ها و نهادهای عمومی دستگاه‌های توانمندی باشند. حتی نهادهای قانونگذاری و قوه قضائیه و دستگاه‌های

سالاری‌ها رخ داده است تشکیل دهیم، نمی‌توانیم به راه حل برسیم. در کشور ما هم دانش و تجربه‌های خوبی وجود دارد. تا این اتفاق مثبت در اصلاح نظام اداری نیفتد، اصلاح و برداشت من این است که در رسیدن به بسیاری از هدف‌های خود ناکام خواهیم بود. در مصاحبه‌ها و گفت‌وگوهای مختلف و پیام‌هایی که به مناسبت شرایط مختلف داشته‌ام، این مطلب را تکرار کرده و باز هم تکرار می‌کنم. به عنوان مدیر و کارگزاری که از اول انقلاب در سطوح مختلف کشور کار کرده‌ام، باور جدی‌ام این است که نظام اداری ما نظام معیوبی است و مسیری است که هر آب زلالی در آن بریزیم برای عبور از این معبر آلوده خواهد شد. یا آنقدر هرز دارد که این آب هرز می‌رود و به نیازمندی که آخر خط ایستاده‌اند تا از این معبر و مسیر استفاده کنند، آب نمی‌رسد یا آلوده است.

◀ منظورتان فساد هم هست؟

بخشی از آن هم فساد است اما ناکارآمدی از آن مهم‌تر است. هزینه بر بودن خدمات اداری بسیار بسیار مسأله ساز است. ما گران مدیریت می‌کنیم. دولت ما پرهزینه است. نظام اداری ما هرز بسیار دارد. برای رسیدن به خدمات، فعالیت‌های زاید انجام می‌دهیم. برخی اوقات نظام اداری بر سر راه دسترسی مردم به خدمات سنگ‌اندازی می‌کند. این بحثی بسیار جدی و حرفه‌ای و تکنیکی و تخصصی است. با حرف و شعار چیزی حل نمی‌شود. اول باید نظام اداری را شناخت. متأسفانه باید بگویم بسیاری از دولت‌های ما که تشکیل شده‌اند، نظام اداری ما را به خوبی نمی‌شناختند و از کارشناسی برجسته و توانمندی لازم برای نظام اداری برخوردار نبوده‌اند. نظام اداری به تخصص بسیار بالایی نیاز دارد.

به طور مثال، آمریکا خودش را جزو برترین قدرت‌های اداری و اقتصادی و فرهنگی و دیپلماسی دنیا می‌داند و به زور خودش را تحمیل کرده است. همه این را می‌دانیم. خیلی ادعای فرهیبهی و توانمندی اداری هم در عرصه مدیریت داخلی و هم بین‌المللی دارد. ما به آن نقد داریم که محفوظ است و در جای خودش باید در مورد آن بحث کنیم. ولی دولت جدیدی روی کار آمده و وزارتخانه‌های به نام کارآمدی دولت ایجاد کرده و ایلان ماسک - یکی از ثروتمندترین و کارآفرین‌ترین و فن‌آورترین مدیران امروز جهانی - را بالای سرش گذاشته است.

به نوع نگاه و تفکر و رویکردهایشان کاری ندارم. نقدش را جای دیگری باید کرد. ولی الان حرف ایلان ماسک این است که به نظرم آمریکا ناکارآمد است و با یک هرز منابع و از بین رفتن ظرفیت‌ها برای خدمات به مردم آمریکا